

Regionstyrelsens protokoll

Sammanträdesdatum: 2023-04-05

Tid: 13:00 – 15.52

Plats: Styrelserummet, Regionhuset/Teams

§§ 49- 66

Beslutande

Anders Öberg (S), ordförande

Linda Frohm (M)

Camilla Friberg (S)

Daniel Bergman (M)

Johannes Sundelin (S) (§§ 49-65)

Kenneth Backgård (SJVP)

Anna-Carin Aaro (S)

Doris Messner (SJVP)

Sven-Gösta Pettersson (S)

Marianne Sandström (SD)

Kristina Taimi (S)

Lars-Åke Vikström (SD) ersätter

Lage Hortlund (SD)

Glenn Berggård (V)

Anita Sköld (M) ersätter Johannes
Sundelin (S) i § 66

Linda Jonsson (V)

Birgitta Johansson Huuva (C)

Övriga närvarande

Ulf Bergman, tf. regiondirektör

Helena Trældal, kanslichef

Satu Norsten Manninen, stabschef

Jan Öström, ekonomidirektör

Pia Näsvall, hälso- och sjukvårdsdirektör

Roger Jönsson, kommunikationsdirektör

Henrik Söderström, HR direktör

Håkan Kero (KD), oppositionsråd

Elisabeth Lindberg (S) Ordförande i fullmäktige

Magnus Häggblad (§§ 49-66)

Sekreterare

Johanna Widgren

Justerat digitalt

Anders Öberg
ordförande

Linda Frohm
Justerare

Innehållsförteckning

Sammanträdet öppnas	4
Upprop/fastställande av närvarorätt vid sammanträdet.....	5
Val av protokolljusterare.....	6
Fastställande av slutlig föredragningslista	7
Regiondirektörens rapport 2023-04-05	8
Meddelande till regionstyrelsen 2023-04-05.....	9
Delegationsbeslut anmälda till regionstyrelsen 2023-04-05.....	10
Redovisning av motioner per mars 2023.....	11
Uppdatering av riktlinje mot mutor, korruption och jäv.....	13
Rekommendation om assisterad befruktning – dubbeldonation och embryodonation.....	17
Patientnämndens årsrapport 2022.....	19
Regionala utvecklingsnämndens årsrapport 2022	20
Forskningsbokslut 2022	24
Åtgärder för att underlätta kompetensförsörjningen till hälso- och sjukvården.....	26
Remiss Vägar till ett tryggare samhälle, Kraftsamling för barn och unga 2022:67.....	37
Revisionsrapport Granskning av regionens arbete med att beakta barnkonventionen.....	41
Revisionsrapport Arbetet med psykisk ohälsa hos äldre.....	46
Revisionsrapport – Granskning av informations- och cybersäkerhet...	52

§ 49**Sammanträdet öppnas**

Regionstyrelsens ordförande Anders Öberg (S) förklarar sammanträdet öppnat kl. 13.00 den 5 april 2023. Sammanträdet genomförs i Styrelserummet, Regionhuset i Luleå/Teams.

§ 50**Upprop/fastställande av närvarorätt vid sammanträdet**

Efter upprop konstateras att samtliga som kallats till mötet inställt sig.

Regionstyrelsens beslut

Regionstyrelsen beslutar att sammanträdet ska vara öppet för allmänheten med undantag för § 66 Revisionsrapport Granskning av informations- och cybersäkerhet, som på grund av sekretess kommer att behandlas bakom stängda dörrar.

§ 51

Val av protokolljusterare

Regionstyrelsens beslut

Regionstyrelsen beslutar utse ledamoten Linda Frohm (M) att jämte ordföranden justera protokollet.

Justering sker digitalt.

§ 52

Fastställande av slutlig föredragningslista

Regionstyrelsens beslut

Regionstyrelsen beslutar att ärende 9 - Uppdatering av arbetsordning för regionfullmäktige utgår, samt att i övrigt fastställa föredragningslistan.

§ 53**Regiondirektörens rapport 2023-04-05**

Dnr 00446-2023

Regionstyrelsens beslut

Regionstyrelsen beslutar lägga informationen till handlingarna.

Beslutsunderlag

Regiondirektörens rapport 5 april 2023

Månadsrapport februari 2023

Ärendet

Regiondirektörens rapport enligt bilagor.

§ 54

Meddelande till regionstyrelsen 2023-04-05

Dnr 00063-2023

Förslag till beslut

Regionstyrelsen beslutar lägga informationen till handlingarna.

Beslutsunderlag

Protokoll Regionala utvecklingsnämnden 2023-02-28

Protokoll Hälso- och sjukvårdsnämnden 2023-03-08

Regionfullmäktiges beslut 2022-10-12 § 104 - Behandling av sjukvårdsberedningens verksamhetsrapport 2022

Regionfullmäktiges beslut 2022-10-12 § 105 - Behandling av uppdragsberedningens verksamhetsrapport 2022

Ärendet

Sjukvårdsberedningens respektive uppdragsberedningens verksamhetsrapport 2022 planeras att behandlas på regionstyrelsens sammanträde i maj och därefter i regionfullmäktige i juni för att ge möjlighet till tydliga och välberedda förslag för styrelsen och fullmäktige att ta ställning till.

Följande meddelanden redovisas:

Avsändare	Ämne
Regionala utvecklingsnämnden	Protokoll 2023-02-28
Hälso- och sjukvårdsnämnden	Protokoll 2023-03-08
Regionfullmäktige	Regionfullmäktiges beslut 2022-10-12 § 104
Regionfullmäktige	Regionfullmäktiges beslut 2022-10-12 § 105

§ 55

Delegationsbeslut anmälda till regionstyrelsen 2023-04-05

Dnr 00071-2023

Förslag till beslut

Regionstyrelsen beslutar godkänna förteckning över delegationsbeslut.

Beslutsunderlag

Delegationsbeslut Förordnande av dataskyddsombud

Delegationsbeslut Upphandlingsenheten 2023-03-01 – 2023-04-02

Ärendet

Följande delegationsbeslut redovisas:

Regiondirektören

- Förordnande av dataskyddsombud, dnr 493-2023

Upphandlingschef

- Delegationsbeslut Upphandlingsenheten 2023-03-01 – 2023-04-02

§ 56

Redovisning av motioner per mars 2023

Dnr 00351-2023

Förslag till beslut

Regionstyrelsen beslutar att lämna följande information till regionfullmäktige.

Bakgrund

Styrelsen ska två gånger varje år redovisa de motioner som inte beretts färdigt. Redovisningen ska göras på fullmäktiges ordinarie sammanträden i april och oktober.

Ärendet

Motion	Motionär	Anmält på regionfullmäktige	Kommentar
Motion 1-2023 om införande av arbetssättet "En födande - en barnmorska", dnr 0298-2023	Veronica Wahlström (M)	2023-02-22	Under beredning.
Motion 2-2023 om inventering av administration och arbetssätt för vårdpersonal på mottagningar och slutenvårdsavdelningar, dnr 00299-2023	Veronica Wahlström (M)	2023-02-22	Under beredning. Planeras tas upp på RF i oktober.
Motion 3-2023 om kompetensförsörjning inom hälso- och sjukvård och stipendier för eftergymnasiala studier inom hälso- och sjukvård, dnr 00300-2023	Veronica Wahlström (M)	2023-02-22	Under beredning. Planeras tas upp på RF i juni.

Motion	Motionär	Anmält på regionfullmäktige	Kommentar
Motion 4-2023 om fler hälsocentraler i Kiruna och Kalix, dnr 00318-2023	Linda Frohm och Daniel Bergman (M)	2023-02-22	Under beredning. Planeras tas upp på RF i juni.
Motion 5-2023 om vaccination mot vattkoppor i ordinarie vaccinationsprogram för barn samt kostnadsfri vaccination mot bältros för personer över 65 år, dnr 00319-2023	Linda Frohm (M)	2023-02-22	Under beredning. Planeras tas upp på RF i juni.
Motion 6-2023 om översyn av möjligheterna till övernattningsplatser på patienthotellet Vistet, dnr 00355-2023	Marianne Sandström (SD)	2023-02-22	Under beredning.

§ 57

Uppdatering av riktlinje mot mutor, korruption och jäv

Dnr 00413-2023

Förslag till beslut

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige besluta att fastställa uppdaterad riktlinje mot mutor, korruption och jäv.

Sammanfattning

Region Norrbotten har sedan tidigare en riktlinje mot mutor, korruption och jäv. Region Norrbotten ska fortsatt ha ett tydligt och restriktivt förhållnings- sätt och inte tolerera mutor, korruption eller jäv. Behov har dock uppstått av att revidera riktlinjen för att ge en mer nyanserad bild och för att anpassa den efter SKR:s vägledning och samverkansregler med industrin.

Beslutsunderlag

Riktlinje mot mutor, korruption och jäv.

Ärendet

Bakgrund

Fullmäktige beslutade vid sammanträde den 14-15 april 2021, § 28, att godkänna den senaste versionen av Region Norrbottens riktlinje mot mutor, korruption och jäv. Genom denna riktlinje infördes en nolltolerans mot förmåner för samtliga medarbetare och förtroendevalda.

Region Norrbotten ska fortsatt ha ett tydligt och restriktivt förhållningssätt och inte tolerera mutor, korruption eller jäv. Behov har dock uppstått av att revidera riktlinjen för att ge en mer nyanserad bild och för att anpassa den efter SKR:s vägledning och samverkansregler med industrin.

Medarbetare och förtroendevalda har dagligen kontakt med ett stort antal människor och företag. Vid dessa kontakter finns risk att utsättas för otillbörlig påverkan. Ibland kan det vara svårt att avgöra var gränsen mellan det tillåtna och det otillåtna går.

Att som i den nuvarande riktlinjen förbjuda alla typer av förmåner har dock uppfattats som alltför långtgående och i vissa fall hämmande för t.ex. sjukvårdspersonal som inte kunnat delta i t.ex. läkemedelsluncher som industrin anordnar, vilket andra regioner tillåter. SKR har ingått en överenskommelse om samverkansregler med läkemedelsindustrin, medicintekniska industrin

och laboratorietekniska industrin. Med den nuvarande riktlinjen kan regionens personal inte medverka som personal vid andra regioner eftersom sammankomsterna ofta sker under luncher som, enligt samverkansreglerna, får erbjudas av industrin om det är fråga om en måttfull måltid i anslutning till sammankomsten. Enligt regionens nuvarande riktlinje får medarbetare inte delta i denna typ av sammankomster eftersom industrin bjuder på mat.

Riktlinjen har vidare uppfattats som alltför långtgående då den bl.a. innebär att medarbetare och förtroendevalda enligt nolltoleransen inte kan ta emot en kopp kaffe eller objekt såsom pennor, nyckelringar eller andra reklamartiklar av ringa värde.

I SKR:s vägledning *Om mutor och jäv - Vägledning för anställda inom kommuner, landsting och regioner* anges att ”Den som är offentliganställd bör betrakta varje förmån som otillbörlig om den kan misstänkas påverka tjänsteutövningen.” och ”Ett bra sätt att undvika svåra gränsdragningsproblem är naturligtvis att helt undvika att ta emot gåvor och förmåner. Ibland kan en givare komma att uppfatta det som oartigt av mottagaren att avböja en gåva eller belöning. Om värdet är mycket lågt kan det vara tillåtet att ta emot den. Men om den över huvud taget ska kunna tas emot måste det vara helt klart att den inte kan uppfattas som muta. Ibland kan även en gåva eller belöning utan ekonomiskt värde framstå som så attraktiv för mottagaren att den kan tänkas påverka dennes tjänsteutövning. Rena penninggåvor kan aldrig tas emot även om det skulle röra sig om små belopp.”

Ändringar i riktlinjen

I nuvarande riktlinje står att medarbetare och förtroendevalda inom Region Norrbotten ska tacka nej till samtliga förmåner som erbjuds dem i samband med utövandet av tjänsten eller uppdraget. Detta föreslås ändras till att:

”Varje förmån som kan misstänkas påverka tjänsteutövningen är otillåten. Frågor som du bör ställa dig om du erbjuds något av en utomstående part är:

- *Är detta en förmån och varför erbjuds den mig?*
- *Finns det en koppling mellan förmånen och min tjänsteutövning?*
- *Hur är förmånen beskaffad och vad är den värd?*
- *Vilket inflytande har jag på min arbetsgivares relation med den som erbjuder förmånen?*

Rena penninggåvor kan aldrig tas emot även om det skulle röra sig om små belopp. Ett bra sätt att undvika svåra gränsdragningsproblem är att helt undvika att ta emot gåvor och förmåner.”

Ovanstående text är hämtad från SKR:s vägledning *Om mutor och jäv - Vägledning för anställda inom kommuner, landsting och regioner*.

Avsnittet ”Gåvor” i riktlinjen föreslås ändras från att ”Medarbetare och förtroendevalda får inte ta emot gåvor.” till

”Det som är avgörande för om man får ta emot någonting eller inte är alltid om det påverkar dig i din tjänsteutövning, eller om det kan uppfattas som att du blivit påverkad i din tjänsteutövning.

Gåvor som normalt anses tillåtna är gåvor som består av enklare reklamartiklar, t.ex. pennor, nyckelringar, eller annat av mycket ringa värde. Som tumregel kan man säga att man kan ta emot gåvor som är värda mindre än 100 kr. Även om en gåva är värd mindre än 100 kr får den dock inte tas emot om den påverkar dig eller kan uppfattas påverka dig i din tjänsteutövning.

Man får inte ta emot:

- *kontanter,*
- *biljetter till sportevenemang, teaterföreställningar, konserter eller liknande,*
- *gåvor i samband med en upphandling,*
- *gåvor som är värda mer än ca 100 kr, eller*
- *gåvor som, oavsett värde, påverkar dig i din tjänsteutövning.*

Det är inte heller tillåtet att inom vården ta emot belöningar från patienter eller anhöriga för utfört arbete.”

Avsnittet ”Måltider” föreslås ändras från ”Region Norrbottens medarbetare och förtroendevalda får inte i samband med utövandet av tjänsten eller uppdraget delta i luncher bekostade av intresseorganisationer eller företag.” till

”Måltider som betalas av en extern part kan innebära en risk.

Region Norrbottens medarbetare och förtroendevalda kan dock ta emot enstaka, ej återkommande arbetsmåltider av vardaglig karaktär och av mindre värde som serveras under arbetets gång. Måltiderna får inte vara lyxbetonade och de måste alltid ha ett tydligt verksamhetsrelaterat inslag. Måltiden får inte vara det huvudsakliga syftet med mötet. Man får inte heller ta emot en inbjudan till teater, konsert eller liknande i samband med en måltid.

Att bli bjuden på en måltid i samband med en upphandling av varor, tjänster eller entreprenader är aldrig tillåtet.”

Härvid kan jämföras SKR:s samverkansregler med industrin där det står att ”Vid sammankomster arrangerade av eller i samarbete med industrin får industrin erbjuda en måttfull måltid i anslutning till sammankomsten.”

Slutligen föreslås vissa språkliga ändringar under ”Rapportera oegentligheter”. Nuvarande riktlinje är skriven utifrån att regionen ska införa ett visselblåsarsystem. Ändringar föreslås så att det framgår att regionen numera har ett visselblåsarsystem.

Jämställdhetsperspektiv

Beslutet bedöms inte påverka förhållandet mellan kvinnor och män.

Barnrättsperspektiv

Beslutet bedöms inte påverka barn.

Protokollsutdrag skickas till:

Regiondirektören

Stabschefen

Avdelningsdirektörer

Divisionschefer

§ 58

Rekommendation om assisterad befruktning – dubbeldonation och embryodonation

Dnr 01335-2022

Förslag till beslut

Regionstyrelsen beslutar att till förbundsstyrelsen för Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) anmäla regionstyrelsens beslut om att:

1. Bifalla revidering av rekommendation avseende regionernas erbjudande om assisterad befruktning.

Yttrande till beslutsförslaget

Regionstyrelsen är positiv till revidering av rekommendationen som är en viktig jämställdhetsfråga. Det är angeläget att åstadkomma en kunskapsbaserad och jämlik vård genom att regionerna erbjuder patienter samma behandling inom det offentliga åtagandet för assisterad befruktning.

Sammanfattning

Förbundsstyrelsen för Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har den 18 november 2022 beslutat att rekommendera regionerna att besluta om reviderad rekommendation avseende regionernas erbjudande om assisterad befruktning. Rekommendationen träder i kraft så snart den formellt beslutats i varje enskild region.

Beslut om rekommendationen lämnas till SKR senast den 31 maj 2023.

Beslutsunderlag

- Meddelande från förbundsstyrelsen - Rekommendation assisterad befruktning, dubbeldonation och embryodonation

Bakgrund

Bakgrunden till revideringen av rekommendationen om enhetlighet i regionernas erbjudande om assisterad befruktning är att det i januari 2019 tillkom en ändring i lagen om genetisk integritet (2006:351), som innebar att kravet på att det blivande barnet har en genetisk koppling till minst en förälder togs bort. I och med ändringen blev det tillåtet att utföra assisterad befruktning med dubbeldonation (DD) och embryodonation (ED). Dubbeldonation innebär att donerade ägg och spermier används för att behandla ett förutbestämt par/en ensamstående kvinna. Embryodonation innebär att ett donerat embryo

används för att behandla ett förutbestämt par/en ensamstående kvinna. Rekommendationen inkluderar enligt förslaget assisterad befruktning som genomförs med DD och ED och har delvis en annan, förenklad struktur.

Syfte

Syftet med rekommendationen är att åstadkomma en kunskapsbaserad och jämlik vård genom att regionernas erbjudande till patienter som genomgår behandling för assisterad befruktning är enhetligt. Rekommendationen definierar vissa centrala begrepp, anger vissa grundläggande kriterier för genomförande, anger övre och nedre åldersgränser samt antalet behandlingar som ingår i det offentliga åtagandet. Rekommendationen avser olikkönade par, samkönade par samt ensamstående kvinnor och uppdateras löpande för att anpassas till aktuell lagstiftning.

Konsekvenser

Region Norrbotten genomför idag utredningar inför provrörsbefruktning i Sunderbyn och Piteå. Patienten remitteras därefter till LIVIO-fertilitetscentrum i Umeå för behandling. Regionen har avtal med LIVIO via Norrlands regionförbund som innefattar ersättning för utförda behandlingar, resa och uppehälle i Umeå. Remiss för provrörsbefruktning och äggdonation vid LIVIO utfärdas av medicinskt ansvarig läkare inom verksamhetsområde obstetrik och gynekologi vid Sunderby sjukhus.

Nuvarande avtal är förlängt till och med juni 2023 och ny upphandling pågår med LIVIO som även inkluderar assisterad befruktning med dubbeldonation. Region Västerbotten har beslutat om att övergå till att erbjuda dubbeldonation. Enligt VO Obstetrik/gynekologi är det få patienter i Norrbotten som kan bli aktuell för dubbeldonation. Embryodonation är däremot en mer komplex behandling varför bedömningen är att det sannolikt inte blir aktuellt under de närmaste åren.

Jämställdhetsperspektiv

Beslutet är positivt för bägge könen.

Barnrättsperspektiv

Vid donationsutredningen har barnets bästa en central roll genom att behandling får utföras endast om det kan antas att barnet kommer att växa upp under goda förhållanden.

Protokollsutdrag skickas till:

Hälso- och sjukvårdsdirektör
Divisionschef Läns 1
Divisionschef Läns 2
Divisionschef Division Regionstöd
Ekonomidirektör

§ 59**Patientnämndens årsrapport 2022**

Dnr 00455-2023

Förslag till beslut

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige besluta att godkänna patientnämndens årsrapport 2022 med ändringen att tabell över kostnadsställe 01713 utökas med rader för övriga kostnader samt total summa, i enlighet med patientnämndens beslut.

Sammanfattning

Under 2022 registrerade patientnämnden 822 ärenden, en ökning med 6 procent från föregående år. En könsutjämning kan ses från föregående år men fortfarande avser en majoritet av ärendena, 58 procent, kvinnor. En fortsatt ökning noteras av användning av den digitala kontaktvägen 1177.se som under året varit den vanligaste kontaktvägen för att anmäla ett ärende.

Under våren 2022 har återgång till ett normalläge kunnat ske efter pandemin. Fysiska möten och utbildningar har kunnat återupptas.

Patientnämnden har vi framtagande av sina mål för 2022 utgått från regionfullmäktiges strategiska plan 2022-2024 som anger perspektiv, strategiska mål och framgångsfaktorer. Av de nio formulerade styrmåtten har fem uppnåtts.

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag Patientnämndens beslut 2023-02-09 § 7 – Patientnämndens årsrapport 2022

Patientnämndens årsberättelse 2022

Protokollsutdrag skickas till:

Stabschef

§ 60

Regionala utvecklingsnämndens årsrapport 2022

Dnr 00414-2023

Regionstyrelsens beslut

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige besluta att godkänna regionala utvecklingsnämndens årsrapport 2022.

Yttrande till beslutsförslaget

Regionala utvecklingsnämndens verksamhet bidrar till Region Norrbottens strategiska mål. Verksamheten har under året ställt om för att möta de nya behoven i länets kultur- och näringsliv och samtidigt arbetat med den långsiktiga regionala utvecklingen. Arbetet som genomförts ligger väl i linje med den regionala utvecklingsstrategin, Kulturplanen och målen i Strategisk plan.

Sammanfattning

Den samlade bedömningen av de strategiska målen som regionala utvecklingsnämnden arbetar med visar att samtliga fyra strategiska mål har delvis uppnåtts.

Regionala utvecklingsnämnden visar ett överskott om 6,7 miljoner kronor. Samtliga verksamheter inom kulturinstitutionerna uppvisar en positiv avvikelse vid årets slut som beror av vakanta tjänster men också att början av året präglades av pandemin med inställda evenemang och utställningar. Inom kulturbidrag har ramökning om 10 miljoner som inkom våren 2022 inte kunnat omhändertas fullt ut då kulturenheten haft många vakanta tjänster.

Kollektivtrafiken dras fortsatt med stora underskott (fortfarande stigande kostnader för trafikavtalen i kombination med för få resenärer) på så väl lokala- som stomlinjer men även ökade drivmedelspriser och andra omvärldsfaktorer har lett fram till den negativa avvikelsen. RKM har under hösten 2022 fakturerat Region Norrbotten för prognosticerat underskott 2022 för Länstrafiken om drygt 20,5 miljoner. Dessa 20,5 miljoner ingår i årsresultatet för 2022. En kreditering av 2021 års underskott med drygt 8 miljoner gjordes under 2022 och ingår också i utfallet. Korrigering av det fakturerade prognosticerade underskottet för 2022 kommer att ske under våren 2023 när Länstrafikens årsbokslut är upprättat.

Ärendet

Den samlade bedömningen av de strategiska målen visar att samtliga fyra mål delvis har uppnåtts.

Samhälle		Medborgare		Verksamhet		Ekonomi	
Strategiska mål	Styr-mått	Strategiska mål	Styr-mått	Strategiska mål	Styr-mått	Strategiska mål	Styr-mått
Ett livskraftigt län	▶	Trygg norrbottning med god livskvalitet	▶	Behovsstyrd regional utveckling i samverkan	▶	Långsiktig hållbar ekonomi	▶
	▶				▲		▼
	▶				▲		▶
	▶		▶		▶		▶
	▶				▶		▶
	▶		▶		▶		▶
	▶				▶		▶
	▶				▶		▶
	▶				▶		▶
	▶				▶		▶

Årsrapporten redovisar händelser av väsentlig betydelse för 2022, ekonomiskt resultat, produktion och tillgänglighet samt måluppfyllelsen och förväntad utveckling.

Under 2022 har mycket av det regionala utvecklingsarbetet fokuserats kring projektet The North Sweden green Deal som är ett gemensamt historisk projekt och åtagande tillsammans med Region Västerbotten. För Norrbottens del är omfattningen ca 60 miljoner. Region Norrbotten har vi skrivit formella samverkansavtal med de kommuner som är direkt berörda av etableringarna, nyindustrialiseringen och samhällsomvandlingen. Vi har även konkretiserat samverkan med LTU, Norrbottens kommuner, Länsstyrelsen och Swedish Lapland visitors board. De fokusområden som projektet ämnar att arbeta med är Attraktionskraft, Kompetensförsörjning, Fysisk planering och Energisystem. Det är även värt att nämna att just vårt fokus på attraktionskraft – och härunder attraktiva gestaltade livsmiljöer, har skapat nya och helt avgörande samarbetsytor mellan näringslivs- och samhällsenheten och kulturenheten. En yta som även behöver bli starkare ute i våra kommuner. Projektet pågår fram till hösten 2023 och resultatmässigt kan vi konstatera att det enligt plan upparbetas kostnader i kommunerna och våra samverkanspartner vilket i praktiken innebär att personer har anställts och att diverse aktiviteter

genomförts. Kunskap byggs upp och delas. Tillsammans gör vi förflyttningar inom alla fyra arbetspaket.

Inom Näringsliv- och samhällsenheten har arbetet med färdigställandet av programmen för strukturfonderna uppgit mycket tid 2022 och just innan jul blev det klart med de sista besluteten hos både regering och EU-kommissionen. Under hösten drog arbetet med utlysningar och behandling av ansökningar igång. Mobiliseringsarbetet under våren och den generellt positiva andan i länet kring framtiden bär således frukt. Tillsammans med länets privata och offentliga aktörer finns det god utsikt till att de nya, spännande och innovativa projekt och investeringar kan leda den regionala utvecklingen i Norrbotten framåt. Intresset är stort vilket speglar den framåtanda som håller på att slå rot i samhället överlag.

Inom Region Norrbottens kulturarbete har det under 2022 varit stort fokus på framtagandet av en ny Kulturplan. Kulturplan 2023-2026 fastställdes i regionfullmäktige den 12 oktober 2022. Ett stort arbete har pågått sedan hösten 2021 med att samla in, analysera och skriva fram en ny kulturplan. Region Norrbottens strategiska utvecklingsområden för kulturplanepreioden är gestaltad livsmiljö, kulturella kreativa näringar och digitalisering. Valet av områdena ligger i linje med den gröna omställningen av samhället, industrin och näringslivet där kulturlivet kan spela en avgörande roll för att locka nya människor att arbeta, bo och leva i Norrbotten. Ett tillhörande spel/workshopmaterial har tagits fram för att underlätta fördjupat arbete med kulturplanen för kommuner, kulturverksamheter och fria kulturskapare.

Under hösten 2022 fattades även beslut om en ny biblioteksplan som sammantaget stakar ut vägen för hur regionbiblioteket ska verka i åren 2023-2026.

Kulturenheten har uppdaterat villkor för verksamhetsstöd och riktlinjer för samtliga kulturstöd som Region Norrbotten hanterar. Ändringarna beslutades i Regionala utvecklingsnämnden i april 2022. Tack vara ambitiösa mål och bibehållen regional budgetram så har kulturrådet ökat det årliga anslaget 2022 till länet, vilket skapar än bättre förutsättningar för framtidens kulturyttringar.

En upphandling för översyn av övriga kulturstöd och uppföljning av dessa har gjorts. Public Partner KB erbjuds uppdraget under 2023. Kulturenheten finns från hösten 2022 på regionala utvecklingsavdelningens webbplats; utvecklanorrbotten.se

Kollektivtrafiken har under 2022 fortsatt haft det tufft i kölvattnet av pandemin med minskade biljettintäkter och höga bränslekostnaderna. Under 2023 ska arbetet med en ny trafikkarta och ett nytt trafikförsörjningsprogram för-

hoppningsvis leda till en effektivare och mer förutsägbar kollektivtrafik – både ekonomiskt men också för länets resenärer.

Ekonomi

Regionala utvecklingsnämnden genererar ett överskott om 6,7 miljoner kronor. Årsresultatet är långt bättre än prognosen per augusti. Orsaken till förbättringen beror till största delen på att samtliga verksamheter inom kultur uppvisar en större positiv avvikelse mot budget än vid prognosbedömning augusti. Återbokning av intäkter för avslutade projekt samt en ofördelad budgetpost ger den totala positiva avvikelsen.

I resultatet ingår regionens andel av Länstrafikens prognosticerade och fakturerade underskottet för 2022 med 20,5 miljoner kronor. Även en kreditering om drygt 8 miljoner kronor för 2021 ingår i avvikelsen.

Verksamhetsområde kultur gör ett överskott på drygt 10 miljoner kronor på grund av minskad verksamhet med anledning av vakanta tjänster, inställda evenemang och utställningar i början av året pga pandemin.

Social hållbarhet

Årsredovisningen visar att nämnden under året har genomfört aktiviteter som bidrar till social hållbarhet. Här kan en insatser och satsningar inom kompetensförsörjningsarbetet nämnas.

Miljömässig hållbarhet

Årsredovisningen visar att nämnden under året har genomfört aktiviteter som bidrar till en miljömässig hållbarhet. Här kan flertalet satsningar inom energiförsörjning nämnas.

Ekonomisk hållbarhet

Årsredovisningen visar att nämnden under året har genomfört aktiviteter som bidrar till ekonomisk hållbarhet. Här kan fortsatta satsningar på företag drabbade av pandemin nämnas.

Beslutsunderlag

Regionala utvecklingsnämndens årsrapport 2022

Protokollsutdrag skickas till:

Ekonomidirektör

Regional utvecklingsdirektör

§ 61

Forskningsbokslut 2022

Dnr 01366-2022

Regionstyrelsens beslut

Regionstyrelsen godkänner Forskningsbokslut för år 2022.

Yttrande till beslutsförslaget

Regionstyrelsen ser positivt på resultaten i forskningsbokslutet. Trots pandemins påverkan på möjlighet till forskning och nödvändigheten av att prioritera klinisk tjänstgöring har vetenskapliga publikationer av hög rang producerats. Detta har medfört att Region Norrbotten och dess forskare har fått såväl nationell som internationell uppmärksamhet. Att bygga och utveckla den akademiska miljön är viktigt för regionens kompetensutveckling och uppbyggandet av en stark utbildningsmiljö inom hälso- och sjukvården.

Sammanfattning

I forskningsbokslutet beskrivs regionens förutsättningar för forskning. Detta innefattar såväl tillgängliga medel för forskningsfinansiering som forskningsinfrastruktur. I bokslutet redovisas även forskningens utfall för 2022, bland annat den vetenskapliga produktionen, genomförda forskningsaktiviteter samt en beskrivning av pågående klinisk forskning inom Region Norrbotten.

Beslutsunderlag

Bilaga

Forskningsbokslut 2022

Ärendet

Den akademiska kompetensen utifrån antalet personer med forskarutbildning, docenter och professorer visar att andelen medarbetare som fortsätter att meritera sig vetenskapligt till docent och professorkompetens behöver öka. Under året har fyra medarbetare disputerat. Antalet vetenskaplig publikationer är 80 stycken vilket är något färre än förra året. Inför 2022 års ansökningsomgång inkom 42 ansökningar, vilket är betydligt färre än föregående år. Pandemins kvardröjande effekt är en trolig orsak, där flera medarbetare varit tvungna att prioritera kliniskt arbete framför forskning. Främst var det färre ansökningar för projektmedel och akademisk miljö medan forskningstid låg på samma nivå. Totalt beviljades ekonomiskt forskningsstöd för cirka 9600 tkr varav närmare 1200 tkr bestod av Basenhets-ALF (avtalet om

läkarutbildning och forskning mellan staten och regionen). Totalt sökbara medel under 2022 ökade något jämfört med året innan, vilket beror på en högre tilldelning av det prestationsbaserade anslaget Basenhets-ALF.

Beslutsförslagets påverkan avseende jämställdhet

Av de 42 personer som sökte ekonomiskt forskningsstöd var 16 män och 26 kvinnor. Den akademiska kompetensen utifrån antalet personer under forskarutbildning, med forskarutbildning, docenter och professorer visar på en jämn könsfördelning med 53 kvinnor och 53 män. Sammansättningen av det Vetenskapliga rådet bestod under 2022 av fyra män och fem kvinnor.

Bilagor:

Forskningsbokslut 2022

Protokollsutdrag skickas till:

Hälso- och sjukvårdsdirektör

HR – direktör

Divisionschefer

§ 62

Åtgärder för att underlätta kompetensförsörjningen till hälso- och sjukvården

Dnr 00484-2023

Regionstyrelsens beslut

Regionstyrelsen beslutar att:

1. Ge regiondirektören i uppdrag att ta fram förslag på åtgärder för att minska sjukfrånvaron bland medarbetare. Förslag med aktiviteter ska redovisas till styrelsen senast september 2023.
2. Ge regiondirektören i uppdrag att ta fram förslag på kompetenshöjande insatser för utredning och förebyggande insatser gällande kränkande särbehandling. Förslag ska redovisas till styrelsen senast september 2023.
3. Ge regiondirektören i uppdrag att ta fram förslag som ökar incitamentet för förlängt arbetsliv och bidrar till att behålla senior arbetskraft. Förslaget ska redovisas till regionstyrelsen senast i augusti 2023.
4. Ge regiondirektören i uppdrag att ta fram förslag som ökar möjligheten att rekrytera blivande medarbetare redan under studietiden. Förslag ska redovisas till styrelsen senast september 2023.
5. Ge regiondirektören i uppdrag att sluta kollektivavtal med berörda fackliga organisationer i syfte att öka ersättningen för arbete under obekvämt arbetstid från och med den 1 september 2023.
6. Ge regiondirektören i uppdrag att ta fram en plan för att minska beroendet av inhyrd personal. Uppdraget ska redovisas till styrelsen senast september 2023.
7. Ge regiondirektören i uppdrag att se över chefernas förutsättningar gällande antalet medarbetare per chef, mängden administrativa uppgifter samt introduktion och utbildningsinsatser. Uppdraget ska redovisas till styrelsen senast september 2023.
8. Tillföra divisionerna 135 miljoner kronor, vilket inarbetas i den strategiska planen för år 2024. Tillförseln ska finansiera ökad ersättning för arbete under obekvämt arbetstid.
9. Förstärka Företagshälsovårdens budget med 1 miljon kronor, vilket inarbetas i den strategiska planen för år 2024.
10. Finansiera rekryteringsstöd i form av verktyg och licenser med upp till 1 miljon kronor per år, vilket inarbetas i den strategiska planen för 2024.

11. Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige besluta att utöka budgeten för regionstyrelsen för 2023 med 45 mnkr, i syfte att delårsfinansiera en ökad ersättning för arbete under obekvämt arbetstid, genom att minska det budgeterade resultatet för 2023.

Yttrande till beslutsförslaget

Regionstyrelsen ställer sig positiv till beslutsförslagen. Genom att förbättra villkor och arbetsmiljö för medarbetare kan Region Norrbotten säkerställa kompetensförsörjningen till hälso- och sjukvården. För att på sikt stärka bemanningen anser regionstyrelsen det nödvändigt att minska beroendet av inhyrd personal.

Sammanfattning

Under hösten 2021 och vintern 2022 har flera beslut tagits i syfte att förbättra kompetensförsörjningen. Bland annat har en översyn av hälso- och sjukvårdens struktur genomförts med målsättningen att stärka primärvården. Regionstyrelsen föreslår nu ytterligare åtgärder för att förbättra arbetsmiljön, stärka bemanningen och säkerställa kompetensförsörjningen till hälso- och sjukvården. En plan för att minska beroendet av inhyrd personal ska tas fram och ersättningen för arbete under obekvämt arbetstid föreslås öka. Vidare föreslås en översyn av chefernas arbetsförutsättningar, bland annat gällande antalet medarbetare per chef och mängden administrativa uppgifter. Dessutom ska förslag som bidrar till att behålla senior arbetskraft samt förslag som ökar möjligheten att anställa blivande medarbetare redan under deras studietid tas fram. Även åtgärder för att minska sjukfrånvaron bland medarbetare ska genomföras.

Ärendets behandling under sammanträdet

Camilla Friberg (S) yrkar bifall till det liggande förslaget.

Kenneth Backgård (SJVP) yrkar bifall till det liggande förslaget med tillägg att punkterna 4, 6 och 7 ska återrapporteras i september 2023.

Linda Frohm (M) yrkar som tilläggsförslag att utreda möjligheten att inrätta en egen personal pool i Region Norrbotten samt att punkterna 6 och 7 återrapporteras till Regionstyrelsen i september 2023.

Daniel Bergman (M), Kenneth Backgård (SJVP) och Marianne Sandström (SD) yrkar bifall till Linda Frohm (M) tilläggsförslag.

Beslutsgång

Ordförande ställer punkterna 1, 2, 3, 5, 8, 9, 10 och 11 i det liggande förslaget under proposition och finner att regionstyrelsen bifaller punkterna.

Ordförande ställer punkt 4 med Kenneth Backgård (SJVP) tillägg under proposition och finner att regionstyrelsen bifaller förslaget.

Ordförande ställer punkt 6 och 7 med Kenneth Backgård (SJVP) och Linda Frohm (M) tilläggsförslag under proposition och finner att regionstyrelsen bifaller förslaget.

Ordförande ställer Linda Frohm (S) tilläggsyrkande om att utreda möjligheterna att inrätta en personal pool under proposition och finner att regionstyrelsen avslår förslaget.

Ärendet

Bakgrund

Under åren 2020-2021 genomfördes en översyn av driftsorganisationen samt stab- och stödorganisationen i Region Norrbotten. Översynen genomfördes inom ramen för den så kallade omställningen. Omställningen, som skedde under den pågående Covid-19 pandemin, resulterade i en förändrad organisation samt en minskning av administration och stödfunktioner.

Under 2022 märktes en tilltagande kompetensförsörjningsproblematik inom regionen. Problematiken gäller framförallt legitimerade sjuksköterskor i somatisk slutenvård och distriktsläkare inom primärvården. Av den anledningen avslutades omställningen formellt och kompetensförsörjningsfrågorna började prioriteras i högre omfattning än tidigare. Ett antal åtgärder inom området har beslutats och/eller genomförts under de senaste åren. Bland annat bedömde regionledningen hösten 2022 att det var angeläget att konsolidera regionens organisation och fokusera på ett mer tillitsbaserat arbetssätt gentemot medarbetarna.

Verksamhetsförändringar

Stärka primärvården

Primärvården i Norrbotten behöver stärkas så att den på bästa sätt svarar upp mot medborgares och patienters behov. En stark primärvård kan förbättra förutsättningarna för specialistsjukvården och på sikt avlasta slutenvården

Den viktigaste åtgärden bedöms vara att öka primärvårdens kontinuitetsbärande förmåga. Grundläggande är att arbetsorganisationen i primärvården utgår från Socialstyrelsen riktlinjer om fast läkarkontakt, fast vårdkontakt och teambaserad vård. Antalet patienter begränsas till max 1100 per distriktsläkare.

Region Norrbotten har i enlighet med ovanstående beslutat följande:

- **Ett inriktningsbeslut om att etablera fast läkarkontakt inom primärvården i region Norrbotten.**

- **År 2023 tillföra 2 miljoner kronor till budgeten för division Nära för åtgärder att förstärka utbildningsmiljön i primärvården.**
- **År 2023 tillföra 10 miljoner kronor till budgeten för vårdvalet för ST-läkare inom allmänmedicin för att finansiera ett utökat antal utbildningstjänster som ST-läkare i allmänmedicin i primärvården i Norrbotten.**
- **År 2023 tillföra 15 miljoner kronor till budgeten för primärvården att via Vårdval Norrbotten öka läkartätheten i Region Norrbotten och därefter planera för en successiv ökning under en femårsperiod.**
- **Under våren 2023 etablera en KUM (klinisk undervisningsmottagning) inom primärvården i Norrbotten.**

Utvecklingsarbetet sker inom ramen för kunskapsstyrning och omställningsarbetet mot en nära vård.

Förändringar inom somatisk slutenvård

Beslutade förändringar gäller för hela Norrbottens län men med särskild inriktning på Sunderby sjukhus.

- **Strukturen på länets slutenvård ses över. En länsövergripande översyn startar i mars 2023 och gäller i första hand vårdplatsstrukturen på Sunderby sjukhus. Syftet är att skapa större enheter som är enklare att bemanna inom ramen för en god vård- och arbetsmiljö.**
- **Ett flertal åtgärder gällande ledning och styrning med syfte att förbättra samverkan mellan sjukhusen i länet har genomförts.**
- **Den 27 februari 2023 öppnade 8 akutvårdplatser (AVP) koplade till akutmottagningen på Sunderby sjukhus. Det förväntas leda till förbättrad vård- och arbetsmiljö på såväl akutmottagningen som hela sjukhuset.**
- **De palliativa vårdplatserna ska öka till 15 stycken på Sunderby sjukhus. Därmed får sjukhuset en fullstor palliativ vårdenhetslinje i linje med de övriga sjukhusen i länet.**
- **En vårdavdelning med 15 vårdplatser ska inrättas på Sunderby sjukhus. Vårdavdelningen är avsedd för patienter med stora omvårdnadsbehov men där de aktiva medicinska insatserna är mindre.**
- **Frågan om vårdnära service utreds. Målsättningen är att presentera ett förslag till politiken efter sommaren 2023.**

Åtgärder inom kompetensförsörjning

Åtgärder inom kompetensförsörjning som genomförts eller beslutats men där förändringen ännu inte trätt i kraft:

- **95 miljoner kronor tillförs löneöversynen 2023 inom Vårdförbundets och Läkarförbundets avtalsområden.**
- **Löneöversyn avseende övriga yrkesgrupper och avtalsområden påbörjas. Översynen är kopplad till den strategiska planens målsättning avseende medianlön med riksgenomsnittet som lägsta nivå.**
- **I samverkan med berörda chefer i Gällivareområdet har ett åtgärdsprogram tagits fram. Åtgärdsprogrammet ska hantera kompetensutmaningen inom sjuk- och tandvården i Malmfälten.**
- **Sommaren 2022 genomförde regionen en pilot med riktade insatser för att anställa sommarvikarier till Malmfälten. Inför sommaren 2023 utökas kampanjen till att omfatta sommarvikarier till hela länet.**
- **Region Norrbotten har beslutat om de högsta sommarersättningarna någonsin för vissa yrkesgrupper som antingen väljer att ta semester utanför ordinarie period eller tar extrapass under sommaren.**
- **Grundutbildade sjuksköterskor kan söka till regionens vidareutbildningar till specialistsjuksköterska. Regionen erbjuder studielön och goda möjligheter att jobba extra under studietiden.**

Förändrad ledning, styrning och kommunikation

Under Covid-19 pandemin och omställningsperioden har regionen haft ett centraliserat beslutsfattande. Det anses angeläget att regionen nu övergår till ett mer decentraliserat beslutsfattande som baseras på tillitsbaserad ledning och styrning. Följande åtgärder har därför genomförts eller är på väg att genomföras:

- **Med syfte att förbättra dialogen med medarbetarna har regiondirektören öppnat en digital kanal – Regiondirektören Direkt. Genom kanalen kan medarbetare skicka förslag och ställa frågor som besvaras varannan vecka i ett filmat inslag.**
- **Ökade befogenheter ska ges till chefer i linjeorganisationen. Det innebär bland annat ökat mandat till chefer att sätta lön vid anställning och att anställa nya medarbetare. Delegationsordningen ses över med syfte att flytta beslutsrätten så långt ner i organisationen som möjligt.**

- **Fem personer, som ska bistå chefer i linjeorganisationen i rekryteringsarbetet, har anställts.**
- **Chefsutbildningarna har åter startats upp.**

Varumärket

Region Norrbotten ska vara en god arbetsgivare. Därför initieras ett antal uppdrag som innebär att regionen ska förbättra arbetet med arbetsgivarlöfte. Dels mot nuvarande medarbetare och chefer och dels mot potentiell arbetskraft. I årets medarbetarundersökning svarade 91 procent att de har ett meningsfullt arbete. Däremot svarade bara 45 procent att de rekommenderar andra en anställning i regionen.

Strategiska överväganden

Inför det fortsatta arbetet med kompetensförsörjningsfrågorna är ett antal strategiska ställningstaganden nödvändiga.

- Ekonomiska satsningar som stärker kompetensförsörjning kan behöva prioriteras trots de ökade ekonomiska utmaningarna som regionen står inför.
- Åtgärder som bidrar till att minska beroendet av inhyrd personal ska prioriteras. Den största ökningen beror på behovet grundutbildade sjuksköterskor till regionens slutenvårdsuppdrag. Konsekvenserna av det ökade beroendet är bland annat ökade kostnader. Om den negativa utvecklingen fortsätter dräneras regionen på egna medarbetare, vilka istället väljer att arbeta som inhyrd personal. Det innebär i sin tur svårigheter att kompetensförsörja verksamheten dygnet runt.
- Vårdstrukturen ska anpassas till förändrade behov och medicinsk utveckling. Förändringar ska prövas utifrån perspektivet långsiktig och hållbar kompetensförsörjning. Regionen ska inte vidta verksamhetsförändringar som medför risk för ökat beroende av inhyrd personal.
- Regionen bör i högre omfattning prioritera ledarskap och stödja de olika chefsnivåerna. Förhållandena för linjeorganisationen under Covid-19 pandemin, och i samband med den parallellt pågående omställningen, bedöms haft en negativ påverkan på linjechefernas arbetsförhållanden.
- Som en del i att erhålla långsiktiga planeringsförutsättningar bör uppföljningen av slutenvårdens bemanning, produktion och vårdtyngd ökas.
- Regionen ska ta höjd för effekten av de förändrade arbetstidsreglerna som träder i kraft hösten 2023.

Överväganden och förslag

De åtgärder som vidtagits, med syfte att stärka kompetensförsörjningen, bedöms i sak vara korrekta. Det är angeläget att gå vidare i de fall åtgärderna inte redan hunnit verkställas. På medellång och lång sikt ska frågor som rör kompetensförsörjning fortsatt prioriteras. Det är viktigt att strukturen på hälso- och sjukvården anpassas så att maximala förutsättningar ges för kompetensförsörjning. Regionen ska arbeta vidare med utvecklingsfrågor som på sikt kan effektivisera hälso- och sjukvården.

Med utgångspunkt från de strategiska förutsättningarna som redovisats är den samlade bedömningen att ytterligare åtgärder är nödvändiga med syfte att stärka regionens förmåga att behålla och rekrytera medarbetare

Ökad ersättning för arbete under obekvämt arbetstid

Ett område som särskilt påverkas av problem med kompetensförsörjningen är vårduppdraget 24-timmars vårdverksamhet, i synnerhet regionens förmåga att bedriva slutna specialistsjukvård.

Förslaget är därför att öka ersättningen för arbete under obekvämt arbetstid. Detta ger ökade incitament för sjuk- och undersköterskor att söka sig till dygnet runt verksamhet. Förslaget stimulerar till arbete under tider då verksamheterna har det största behovet (kvällar, helger och nätter). Ökad ersättning ger därmed ökade möjligheter att minska beroendet av inhyrda sjuksköterskor.

Förslaget är att, inom ramen för tecknande av kollektivavtal, dubblera ersättningen för arbete under obekvämt arbetstid. Under förutsättning att kollektivavtal kan tecknas gäller förändringen från och med den 1 september 2023. Den ökade ersättningsnivån gäller för samtliga kompetensområden som arbetar under obekvämt arbetstid.

Definiera målsättningen för att minska beroendet av inhyrd personal

Det ökade beroendet av inhyrd personal orsakar att medarbetare lämnar regionen för att arbeta i hyrbranschen. Framförallt kan svårigheterna att bemanna 24-timmarsverksamheten öka om nuvarande utveckling fortsätter.

Kostnaderna för inhyrd personal väntas med nuvarande utveckling uppgå till minst 640 miljoner kronor för 2023. Ett nytt nationellt avtal med bemanningsföretagen blir aktuellt mot slutet av året. Det är viktigt att förberedelsearbetet inför det nya avtalet påbörjas så snart som möjligt. En tydlig målsättning för arbetet ska framgå i 2024 års strategiska plan. Därför behöver arbetet med att begränsa beroendet av inhyrd personal prioriteras och påbörjas så snart som omständigheterna tillåter. Regionens målsättning är att minska kostnadsökningen för år 2023 från befarade 640 miljoner kronor till ett utfall om maximalt 453 miljoner kronor, vilket motsvarar 2022 års nivå. Därutöver ska kostnaderna för 2024 sänkas till motsvarande 2021 års nivå. Kostnaderna för 2025 ska sänkas till motsvarande 2020 års nivå.

Förberedelse inför de förändrade arbetstidsreglerna

Från och med oktober 2023 kommer tillämpningen av nuvarande arbetstidslagstiftning förändras. Avsteg mot kravet på 11 timmars sammanhängande dygnsvila kommer inte att ske på samma sätt som i dag. Åtgärder med syfte att förbereda organisationen på en ny tillämpning är nödvändiga.

Åtgärder för att öka rekryteringen under utbildningstiden

Region Norrbotten behöver öka möjligheten att rekrytera blivande medarbetare redan under studietiden. Som en del i ambitionen ses strukturer och förhållanden över. Förslag för olika kompetensområden genomförs successivt.

Förlängt arbetsliv och senior arbetskraft

Enligt regeringens arbetsmiljöstrategi ska alla medarbetare orka, vilja och kunna arbeta ett helt yrkesliv. För att uppnå ett hållbart arbetsliv måste insatser göras för bättre arbetsmiljöförhållanden i psykiskt och fysiskt slitsamma arbeten. Fördelarna med ett längre arbetsliv måste komma alla till del. Region Norrbotten står inför stora kompetensutmaningar med en åldrande befolkning och ett ökat vårdbehov samt brist på personal. Regionen behöver skapa förutsättningar för ett förlängt arbetsliv och ta tillvara på senior personal med hög kompetens och erfarenhet. Anpassning av arbete efter olika åldersförutsättningar behöver ske genom hela arbetslivet. Det kan exempelvis handla om attraktiva arbetsvillkor, möjlighet till individuella anpassningar och kompetensöverföring/mentorskap.

Arbetsmiljöinsatser för hög och ökande sjukfrånvaro

Regionen har det senaste året haft en ökning av både lång och korttidsfrånvaro. Regionens målsättning är att minska sjukfrånvaron från 6,8 procent för helåret 2022 till 6,5 procent för helåret 2023. Därefter har regionen en långsiktig målsättning om maximalt 5 procents sjukfrånvaro.

Företagshälsan ser en ökad efterfrågan på insatser, främst inom organisatorisk och social arbetsmiljö. Sjukfrånvarostatistiken visar att en ökad andel av regionens medarbetare är sjukskrivna på grund av psykisk ohälsa. Region Norrbotten har därför tecknat ett samverkansavtal med Försäkringskassan med fokus på psykisk ohälsa.

Riktat arbetsplatsstöd är en fortsättning på Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) projekt ”Samverkan för minskad sjukskrivning”. Målet med projektet (2017-2019) var att minska sjukfrånvaron på arbetsplatser med hög eller ökande sjukfrånvaro. Företagshälsan är samordnare för riktat arbetsplatsstöd. Insatsen, som utvärderats med goda resultat, kan med dagens bemanning endast bedrivas i mycket liten skala. En utökning av bemanningen skulle möjliggöra att fler arbetsplatser kan erbjudas stöd.

Vid behov kan även arbetsplatser få stöd på individnivå (REKO-AG). Samordnare på Företagshälsan har möjlighet att identifiera medarbetare med

upprepad korttidsfrånvaro som riskerar att hamna i långtidsfrånvaro. Beroende på grundorsak kan olika åtgärder och stöd föreslås i samråd med chef.

Mot bakgrund av ovanstående ambitionsökning föreslås att antalet resurser på Företagshälsan utökas. En psykolog alternativt socionom eller beteendevetare med kunskaper inom arbetsmiljö och hälsa behöver rekryteras. Syftet är att möta verksamheternas behov samt utöka möjligheterna att erbjuda riktat arbetsplatsstöd och stöd på individnivå (REKO-AG).

Åtgärder för att stärka ledarskapet i hälso- och sjukvård

Inom ramen för regionens övergång till tillitsbaserad ledning och styrning har åtgärder genomförts eller planerats. Bedömningen är att ytterligare satsningar behöver göras. Bland annat behöver regionens chefer och medarbetare få en god introduktion. Utbildningsinsatser ska sedan ske kontinuerligt.

Cheferna har i senaste SAM-rapporten svarat att de till viss del saknar befogenheter och resurser att kunna utföra sitt chefsuppdrag. Därför behöver chefers förutsättningar gällande antalet medarbetare per chef, administrativa arbetsuppgifter samt introduktion och utbildningsinsatser ses över.

Kompetenshöjande insatser för utredning av kränkande särbehandling och förebyggande insatser

Under 2022 har Region Norrbotten mottagit ett ökat antal anmälda händelser för kränkande särbehandling. Regionen har utrett om överträdelser skett mot arbetsmiljölagstiftning, interna riktlinjer och i förekommande fall mot diskrimineringslagen.

Region Norrbotten har tidigare utbildat interna utredare. Utredarna har dock slutat hos regionen vilket innebär att fler medarbetare behöver utbildas för att kunna genomföra utredningar. Arbetsgivaren behöver även bedöma den arbetsrättsliga delen i dessa ärenden och regionen har därför behov av att stärka utredarnas arbetsrättsliga kompetens. Vid anlitan av extern utredare uppgår kostnaden till cirka 50 000 – 60 000 kronor och då ingår inte den arbetsrättsliga aspekten. Med interna utredare blir väntetiden mindre och det sker en kostnadsminskning över tid.

Kränkande särbehandling kan bland annat förebyggas genom att skapa robusta samarbetskulturer och tidigt arbeta med konflikthantering. Regionen behöver arbeta med förslag att hantera dessa områden.

Ekonomiska konsekvenser

Ekonomiska konsekvenser gällande följande förslag kommer redovisas löpande i samband med att konkreta förslag presenteras i styrelsen:

- öka incitament för att anställa redan under utbildningstiden,
- få pensionärer att kvarstå i arbete efter uppnådd pensionsålder,
- minska sjukfrånvaron bland medarbetare.

Beräknad årskostnad att dubblera ersättningen för obekvämlig arbetstid framgår av nedanstående tabell.

Tabell 1: Ökade kostnader inklusive sociala avgifter för att dubblera ersättningen vid arbete under obekvämlig arbetstid.

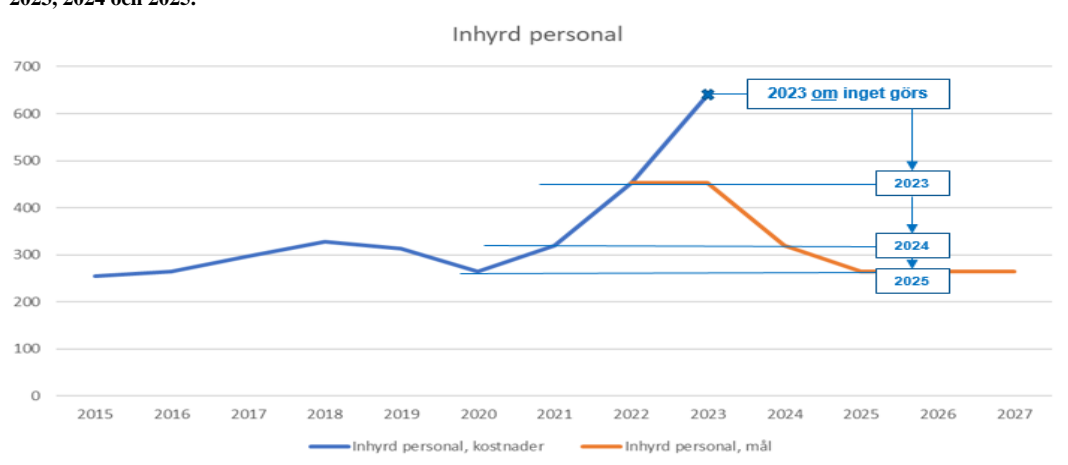
	Kostnad för helår inkl. sociala avgifter (mnkr)	Kostnad för 2023 inkl. sociala avgifter (mnkr)
Kommunal	67,67	22,62
Vårdförbundet	66,42	22,14
Övrigt	1,03	0,43
Summa:	135,12	45,19

Merkostnaden på helårseffekt beräknas därmed uppgå till cirka 135 miljoner kronor. Delårskostnaden för 2023 beräknas uppgå till cirka 45 miljoner kronor.

Tabell 2: Beräknad kostnad för inhyrd personal 2022 (om inga åtgärder vidtas) fördelat per division och kompetensområde

Division	1150 Inhyring av läkare	1151 Inhyring av sjuksköterskor	Övriga
10 Division Nära	-136 413 405	-4 000 345	-879 391
11 Division LS 1	-91 675 933	-49 305 176	-4 562 868
12 Division LS 2	-44 969 359	-30 253 740	-500 716
13 Division Psykiatri	-26 765 495	-13 918 256	0
14 Division Funktion	-18 488 676	-30 805 395	0
97 Division Regionstöd			0
Totalsumma	-318 312 868	-128 282 912	-5 942 975

Diagram 1: Beräknad kostnad för inhyrd personal 2023 (om inga åtgärder vidtas i förhållande till föregående år) samt ambitionsnivå för åtgärdsplan avseende maximalt kostnadsutfall för åren 2023, 2024 och 2025.

Region Norrbotten hade kostnader för inhyrd personal på cirka 452,5 miljoner kronor år 2022. En beräkning för 2023 visar att kostnaderna kommer att uppgå till minst 640 miljoner kronor om inga åtgärder vidtas. Inriktningen är därför att sänka kostnaderna för 2023 till 2022 års nivå, och därefter vidta ytterligare åtgärder för att sänka kostnaderna för åren 2024 och 2025.

Jämställdhetsperspektiv

Kvinnor i Region Norrbotten har högre sjukfrånvaro än män. Årsrapporten för 2022 visar att både kvinnor och mäns sjukfrånvaro har ökat. Kvinnornas sjukfrånvaro var 7,37 procent (6,44 procent 2021) medan männens sjukfrånvaro var 4,43 procent (3,72 procent 2021). Skillnaden mellan män och kvinnors sjukfrånvaro var följaktligen 2,94 procent (2,7 procent 2021). Åtgärder som presenteras under rubriken Arbetsmiljöinsatser för hög och ökande sjukfrånvaro syftar till att gynna både kvinnor och män som riskerar att bli sjuka. Kompetenshöjande insatser, där regionen förbättrar sitt omhändertagande av utredningar och kvalitetssäkring av det arbetsrättsliga förfarandet, förutspås leda till snabbare utredningsförfarande och smidigare omhändertagande, samt leda till en tryggare arbetsmiljö för regionens medarbetare.

Barnrättsperspektiv

4. Åtgärden/beslutet påverkar inte barn alls.

Protokollsutdrag skickas till:

Avdelningsdirektörer

Divisionschefer

§ 63**Remiss Vägar till ett tryggare samhälle,
Kraftsamling för barn och unga 2022:67**

Dnr 00102-2023

Regionstyrelsens beslut

Regionstyrelsen beslutar att lämna yttrande enligt förslag.

Sammanfattning

Utredningen fokuserar på två områden kopplat till kriminalpolitiska utmaningar som anses särskilt angelägna och som hör samman med att förebygga barns och ungas utsatthet för och delaktighet i brott. Dessa områden är dels barns och ungas involvering i gängkriminalitet, dels våld i barns och ungas nära relationer.

Region Norrbotten ställer sig i huvudsak positiv till de förslag som lämnas i delbetänkandet, men vill särskilt betona att kunskapsuppbyggnaden behöver vara långsiktig och målgruppsinriktad, samt att samverkande aktörer behöver stödstrukturer och vägledning för att lyckas med en hållbar samverkan.

Beslutsunderlag

Bilagor:

1. Remissyttrande över Vägar till ett tryggare samhälle, Kraftsamling för barn och unga
2. Vägar till ett tryggare samhälle, Kraftsamling för barn och unga SOU 2022:67

Ärendet**Bakgrund**

Trygghetsberedningens uppdrag är att ta fram underlag till utformningen av en kunskapsbaserad och brett förankrad kriminalpolitik som ska bidra till att uppfylla de kriminalpolitiska målen att minska brottsligheten och öka människors trygghet.

De frågor som behandlas i delbetänkandet är komplexa och berör många aktörers verksamheter samt flera olika kunskapsområden. I delbetänkandet beskriver beredningen därför dels en problembild, dels vilken förmåga berörda aktörer har att möta de utmaningar som aktualiseras.

Barns och ungas involvering i gängkriminalitet

Barns och ungas involvering i gängkriminalitet beskrivs som en gradvis process snarare än resultatet av en direkt och systematisk rekrytering. Det förekommer emellertid att barn lockas att utföra mindre tjänster i den brottsliga verksamheten eller att de själva erbjuder sig att utföra t.ex. våldsdåd för att uppnå status i den kriminella miljön. De riskfaktorer som enligt forskningen är centrala för att barn och unga ska involveras i allvarlig kriminalitet är bl.a. en ofullständig skolgång, narkotikabruk, tidig debut i brottslighet och svårigheter i relationen mellan barnet och andra barn eller inom familjen. Samtidigt utgör exempelvis en fullgjord skolgång och tidigt stöd till familjer som har behov av tydliga skyddsfaktorer.

Gängkriminaliteten påverkar inte bara de närmast berörda utan hela samhället. Beredningen gör bedömningen att insatserna för att förebygga att barn och unga involveras i kriminella gäng nu behöver intensifieras och effektiviseras. Extraordinära åtgärder är påkallade och en nationell kraftsamling bör genomföras. Den bör i första hand ta sikte på situationen i kommuner med områden som Polismyndigheten identifierat som särskilt utsatta.

Även om arbetet framför allt behöver bedrivas på lokal nivå bör staten ta ett tydligare ansvar. Det statliga ansvaret bör innefatta att identifiera vilken typ av åtgärder som är viktigast att prioritera samt säkerställa att dessa blir vidtagna. Detta kan åstadkommas genom en tydlig inriktning för arbetet, ett träffsäkert, samordnat och strukturerat stöd till lokal nivå samt en kontinuerlig uppföljning av arbetet.

Trygghetsberedningen föreslår mot denna bakgrund att regeringen i ett inriktningsdokument tydliggör vilka områden som är mest angelägna att arbeta med för att förebygga att barn och unga involveras i gängkriminalitet. De insatsområden som beredningen identifierat som centrala är:

- Stöd till föräldrar
- Förskola
- Fullgjord skolgång
- Meningsfull fritid
- Maskulinitetsnormer
- Förmåga att tidigt identifiera barn och unga i riskzonen samt att vidta effektiva åtgärder för att förhindra en negativ utveckling
- Strukturer för samverkan kring barn och unga i riskzonen
- Stöd till brottsoffer.

Vidare föreslår Trygghetsberedningen att en särskild organisation ska tillsättas för att stötta genomförandet av kraftsamlingen. Organisationen ska sär-

skilt säkerställa att de aktuella kommunerna har tillgång till nödvändigt stöd och förutsättningar i övrigt för arbetet med de prioriterade insatsområdena.

Våld i barns och ungas nära relationer

Forskning visar att andelen som utsätts för våld i en nära relation genomgående är högre bland flickor och unga kvinnor än bland pojkar och unga män, oavsett om det rör sig om psykiskt våld eller fysiskt våld. För många unga finns en osäkerhet om vad som kan uppfattas som sunt i en nära relation och när ett beteende passerar gränsen till att vara en brottslig handling. Denna osäkerhet gör att den som utsätts inte alltid berättar om våldet och att omgivningen får svårare att upptäcka när våldsutsatta har ett behov av stöd och vägledning.

Forskning visar även att våld i barns och ungas nära relationer ofta bidrar till ökad psykisk ohälsa och olika fysiska men, på både kort och lång sikt. Det finns flera särdrag i det våld som utövas i barns och ungas nära relationer. Den digitala arenan, en naturlig del av barns och ungas tillvaro, lyfts särskilt fram som en arena vilken kan utnyttjas för att utöva våld och kontroll eller övervaka en partner. Även på internet är utsattheten för kränkningar och hot samt sexuella trakasserier större bland flickor och unga kvinnor än bland pojkar och unga män.

Det är enligt Trygghetsberedningen viktigt att uppmärksamma fler på, och sprida kunskap om, det våld som sker i barns och ungas nära relationer. Det är också angeläget att kunskapen på området utvecklas och fördjupas. Mot denna bakgrund föreslår Trygghetsberedningen att en lämplig myndighet ska få i uppdrag att sprida kunskap om våld i barns och ungas nära relationer i syfte att uppmärksamma fler på det våld som sker i barns och ungas nära relationer samt sprida information till utsatta om vilket stöd som finns.

Beredningen föreslår vidare att regeringen ger ett uppdrag till Socialstyrelsen att kartlägga vilka insatser som kommuner erbjuder de som utsatts för våld i barns och ungas nära relationer. Kartläggningen ska även omfatta vilka insatser som erbjuds unga våldsutövare. Eftersom kunskapen behöver öka inte bara i samhället i stort utan också hos dem som möter barn och unga som har utsatts eller kan utsättas för detta våld föreslås även att Socialstyrelsen ska ta fram ett kunskapsunderlag för berörda yrkesverksamma i kommuner och regioner.

Bedömningar och förslag

Bedömningarna är avsedda att utgöra inspel till och vägledning för regeringens fortsatta arbete med de båda fokusområdena. Bedömningarna har samlats under fyra teman:

- Nationell styrning

- Upptäcka barn i riskzon i ett tidigt skede
- Stödinsatser till barn och unga i riskzon och samverkan i detta arbete
- Behovet av kunskapsutveckling, uppföljning och utvärdering

Under temat nationell styrning konstaterar beredningen att den nationella styrningen spelar stor roll när det gäller att skapa förutsättningar för de många berörda aktörernas arbete inom de två fokusområdena. Beredningens utredning visar att arbetet med barns och ungas brottslighet och utsatthet för brott innehåller flera särdrag som inte beaktas tillräckligt i berörda aktörers arbete. Beredningen bedömer därför att barn och unga bör uppmärksammas i större utsträckning i det brottsförebyggande arbetet på nationell nivå.

Gällande samhällets förmåga att upptäcka barn i riskzon i ett tidigt skede bedömer beredningen att verksamheter som möter barn och unga behöver ha kunskap om risk- och skyddsfaktorer, rutiner för att tidigt fånga upp de som befinner sig i riskzon samt kunskap om hur de kan ges stöd. Systemet med orosanmälningar är av stor vikt både när det gäller att förebygga brott bland barn och unga och hjälpa dem som blivit utsatta för brott. Det behöver säkerställas att systemet fungerar ändamålsenligt och att socialtjänsten har de förutsättningar som behövs för att hantera anmälningar som görs samt vidta adekvata åtgärder.

Det tredje temat rör stödinsatser till barn och unga i riskzon och samverkan i detta arbete. Här gör beredningen bedömningen att samhällets förmåga att nå ut till barn och familjer med en högre risknivå än andra behöver bli bättre samt att insatser till barn i riskzon behöver sättas in i lägre åldrar och i ett tidigare skede än i dag. Till exempel kan det handla om att tillgodose behov som uppmärksammas vid besök hos barnavårdscentraler och öppna förskolor. Trygghetsberedningen anser vidare att det behöver finnas tydliga strukturer för samverkan mellan de centrala aktörerna samt resurser och organisatoriska förutsättningar, som håller över tid, för att den samverkan som behövs på lokal nivå ska fungera tillfredställande.

Därutöver gör Trygghetsberedningen ett antal bedömningar när det gäller behovet av kunskapsutveckling, uppföljning och utvärdering. Det gäller bl.a. kunskap om brottslighetens omfattning, utveckling och karaktär samt om hur den kan förebyggas. Enligt beredningen behövs också mer utvärdering av det lokala brottsförebyggande arbetet som berör barn och unga för att öka kunskapen om vilka insatser som fungerar. Även kunskapen om vilka samhälls-ekonomiska vinster som brottsförebyggande åtgärder och tidiga insatser kan leda till behöver utvecklas.

Protokollsutdrag skickas till:

Justitiedepartementet
Stabschef

§ 64

Revisionsrapport Granskning av regionens arbete med att beakta barnkonventionen

Dnr 001264-2022

Regionstyrelsens beslut

Regionstyrelsen beslutar att:

1. Utifrån uppsiktsplikten uppmana Hälso- och sjukvårdsnämnden att i ärenden som direkt eller indirekt rör barn införa prövning av barnets bästa.
2. Ge regiondirektören uppdrag att fortsatt implementera barnkonventionen i regionens styrning och ledning samt i uppföljning.
3. Ge regiondirektören i uppdrag att återrapportera vidtagna åtgärder till regionstyrelsen senast mars 2024.
4. Revisionsrapporten läggs till handlingarna.

Yttrande till beslutsförslaget

Barns rättigheter är ett prioriterat område inom Region Norrbotten. Regionstyrelsen välkomnar revisorernas granskning av regionens arbete med att beakta barnkonventionen och avser fortsätta arbetet med implementering av barnkonventionen i det övergripande styrning- och ledningsarbetet samt ute i verksamheterna.

Sammanfattning

Regionens revisorer har genomfört en granskning av Region Norrbottens arbete med barnkonventionen för att bedöma om ledning, styrning och uppföljning är ändamålsenlig utifrån ett barnrättsperspektiv. Den samlade bedömningen visade att regionens *inte arbetar helt ändamålsenligt* utifrån ett barnrättsperspektiv. Revisionen föreslag syftar till att tydliggöra hur barnkonventionen fortsatt ska implementeras, en ökning av kompetenshöjande åtgärder, insamling av erfarenheter från verksamheterna samt förbättrad uppföljning.

Ärendets behandling under sammanträdet

Marianne Sandström (SD) yrkar avslag på punkt 1 men bifaller övriga punkter.

Linda Frohm (M) yrkar avslag på punkt 1 i det liggande förslaget.

Kenneth Backgård (SJVP) yrkar bifall till liggande förslaget.

Beslutsgång

Ordförande ställer Marianne Sandström (SD) och Linda Frohm (M) avslagsförslag av punkt 1 mot bifall och finner att regionstyrelsen bifaller punkt 1 enligt det liggande förslaget.

Ordförande ställer punkt 2,3 och 4 under proposition och finner att regionstyrelsen bifaller det liggande förslaget.

Beslutsunderlag

Bilagor:

1. Granskning av regionens arbete med att beakta barnkonventionen. Revisionsrapport PwC. Region Norrbotten, oktober 2022.
2. Svar revisionsrapport Granskning av regionens arbete med att beakta barnkonventionen – nämndsärende (Dnr 00098-2023)

Ärendet

Syfte och revisionsfrågor

Regionens folkvalda revisorer har granskat huruvida regionstyrelsens samt regionala utvecklingsnämndens ledning, styrning samt uppföljning är ändamålsenlig utifrån ett barnrättsperspektiv.

1. Har regionstyrelsen och regionala utvecklingsnämnden gjort någon analys och vidtagit åtgärder för att förbereda sig inför att barnkonventionen blivit lag?
2. Innefattar regionens centrala styrdokument ett barnrättsperspektiv?
3. Finns former för hur barnets bästa tillvaratas i arbets- och beslutsprocesser?
4. Finns former för dialog och inflytande för barn och unga i beslutsprocesser?
5. Har utbildning genomförts om konventionen och dess tillämpning för chefer, medarbetare och förtroendevalda?
6. Har regionstyrelsen följt och analyserat aktuell statistik om barns levnadsvillkor oh situation i regionen?
7. Har regionstyrelsen och regionala utvecklingsnämnden systematiskt följt upp och utvärderat arbetet med barnkonventionen?

Granskningen av regionala utvecklingsnämnden fokuserar på nämndens åtgärder utifrån lagens ikraftträdande, nämndens styrning och ledning samt uppföljning och redovisning från ett barnrättsperspektiv enligt fråga 1-2 samt 7.

Revisionens bedömning

Revisionens samlade bedömning att regionstyrelsens samt regionala utvecklingsnämndens ledning, styrning och uppföljning *inte är helt ändamålsenlig* utifrån ett barnrättsperspektiv.

Revisorerna har lämnat följande rekommendationer för att utveckla granskningsområdet:

- Regionstyrelsen bör se över och tydliggöra hur barnkonventionen fortsatt ska implementeras i regionen. Detta då både tidigare granskning (2009) och regionens egen gap-analys (2018) identifierat behovet av implementering och att bättre omsätta barnkonventionen i praktiken.
- Regionstyrelsen bör säkerställa att förtroendevalda, chefer och medarbetare har kunskap om barnkonventionen och dess tillämpning.
- Regionstyrelsen bör samla erfarenheter från verksamheterna och stärka kopplingen mellan stab och verksamhet. En del kan vara att utvärdera och fånga erfarenheter från kvarvarande barnrättsombud i organisationen inför det fortsatta utvecklingsarbetet.
- Regionstyrelsen och regionala utvecklingsnämnden bör utveckla hur de följer upp hur barnkonventionen beaktas i sina verksamheter. Vidare bör regionstyrelsen, bl. a. utifrån uppsiktsplikten, efterfråga och inhämta underlag för att följa upp hur barnkonventionen får praktiskt genomslag och beaktas i Region Norrbottens olika delar.

Regiondirektörens kommentarer

Fortsatt implementering av barnkonventionen

Implementeringen av barnkonventionen i regionens verksamheter är inte på en önskvärd nivå, men implementering oavsett område tar tid. Det är av vikt att alla medarbetare i regionen, oavsett om de arbetar direkt eller indirekt med barn, vet vilka skyldigheter de har för de som är rättighetsbärare. Ett särskilt utvecklingsområde är att tillse att alla nämnder gör prövning av barnets bästa i ärenden som direkt eller indirekt rör barn. Utbildning för att ge handläggare, chefer och politiker verktyg för genomförande behöver verkställas innan ett genomförande av prövning i ärenden i alla nämnder är möjligt.

Kunskap om barnkonventionen och dess tillämpning

Kunskap om såväl konventionen som implementeringsprocessen är en förutsättning för rättigheternas genomförande.

Aktuella utbildningar Region Norrbotten

- Regionen har under 2020- 2023 tillsammans med Länsstyrelsen och Norrbottens kommuner erbjudit barnrättsstrategutbildning i samarbete

med SKR (Sveriges kommuner och regioner) Utbildningen kommer även fortsättningsvis att erbjudas.

- Sedan ett antal år tillbaka har Norrbottens barnrättsdag/ar arrangerats tillsammans med andra offentliga aktörer och civilsamhället. Barnrättsdagen kommer fortsätta arrangeras.
- Den 1 juni 2022 fattade Regionstyrelsen beslut om att inkludera barns rättigheter i kommande chefsutbildningar.
- Introduktionsutbildningar i barnrätt till förtroendevalda planeras under 2023.
- Barnrättsombudsutbildningarna ska återigen erbjudas återkommande och uppdatering av utbildningsmaterial för barnrättsombuden tas fram under 2023.
- Ett nytt utbildningskoncept och rutin gällande ärendehandläggning är under framtagande och kommer sjösättas innan sommaren 2023. Utbildningskonceptet kommer att erbjudas samtliga ärendehandläggare och respektive chefer samt kunna anpassas till andra grupper såsom ledning och politik.

Medvetandegörandet om redan befintligt stödmaterial samt externa webbutbildningar behöver förbättras.

Lärande exempel och stärka den interna samverkan

Ansvar för samordningen (exempelvis nätverksträffar, utbildningar, material och utvecklingsarbeten) av barnrättsombudarbetet ligger på regionstaben. Ett barnrättsombud ska finnas i samtliga verksamheter som kommer i kontakt med barn och ungdomar som patient eller anhörig. Barnrättsombud utses av den egna verksamhetens ledning och verkar på dess mandat. Enligt uppdragsbeskrivning ska barnrättsombuden bland annat informera och stödja den egna verksamheten samt bidra till att barnkonventionens tillämpning.

Som nämnts ovan kommer utbildningen för barnrättsombud att uppdateras och erbjudas till både nya barnrättsombud samt de som haft rollen under en tid. Nätverket för barnrättsombuden utgör en god struktur för att dela lärande exempel. Regionstaben planerar för att göra en uppföljning med befintliga barnrättsombud för att få fram erfarenheter och behov av stöd.

Följa upp barnrättsarbetet

Regionen arbetar med att hitta lämpliga indikatorer/mått och upplägg för att kunna göra systematiska uppföljningar av barnkonventionens efterlevnad inom de olika verksamheterna. I möjligaste mån ska uppföljning grundas på könsuppdelad data. Stratsys som planerings- och uppföljningsverktyg kan möjliggöra en bättre styrning och uppföljning på området.

Även inrättandet av en Hälso- och sjukvårdsnämnd förväntas leda till bland annat förbättrad uppföljning.

Protokollsutdrag skickas till:

Regionens förtroendevalda revisorer
Stabschef
Avdelnings- och divisionschefer

§ 65

Revisionsrapport Arbetet med psykisk ohälsa hos äldre

Dnr 01437-2022

Regionstyrelsens beslut

Regionstyrelsen beslutar att:

1. Ge regiondirektören i uppdrag att följa upp andelen äldre som fått diagnosen psykisk ohälsa samt vilka behandlingsåtgärder de har ordinerats, uppdelat på kön
2. Att ge RD i uppdrag att i sin styrning av verksamheten uppmärksamma gruppen äldre och deras särskilda behov vad gäller psykisk ohälsa
3. Att dokumenterad ansvarsfördelning vad gäller vård av psykisk ohälsa är förankrad i organisationen och i samverkan med kommunerna samt att struktur utvecklas som möjliggör uppföljning och analys av insatser för de med behov av Samordnad Individuell Plan SIP.
4. Att systematisk verksamhetsutveckling sker i enlighet med regionalt utvecklingsprogram för psykisk ohälsa och den beslutade handlingsplanen för Suicidprevention
5. Uppdraget ska återrapporteras till regionstyrelsen under första kvartalet 2024.
6. Revisionsrapporten läggs till handlingarna.

Yttrande till beslutsförslaget

Regionstyrelsen ser positivt på revisorernas granskning som lyfter ett antal viktiga utvecklingsområden för regionstyrelsen att följa upp. Uppföljning av andelen äldre med psykisk ohälsa är nödvändig för att säkra en fortsatt god vård. Regionen önskar särskilt lyfta pågående förbättringsarbeten som sker i samarbete mellan primärvård och psykiatri samt med länets kommuner och studieförbund. Regionens målsättning är att erbjuda samtliga invånare i Norrbotten en god, jämlik och evidensbaserad vård vid psykisk ohälsa.

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av regionens förtroendevalda revisorer genomfört en granskning av arbetet med psykisk ohälsa hos äldre. Granskningen syftade till att bedöma om regionstyrelsen har säkerställt en ändamålsenlig verksamhet avseende äldre som lider av psykisk ohälsa samt om den interna kontrollen i sammanhanget är tillräcklig.

Revisorernas samlade bedömning är att regionstyrelsen inte helt har säkerställt en ändamålsenlig verksamhet för äldre som lider av psykisk ohälsa samt att regionstyrelsens interna kontroll för området inte är helt tillräcklig.

Beslutsunderlag

Bilagor:

1. Revisionsrapport Arbetet med psykisk ohälsa hos äldre
2. Skrivelse psykisk ohälsa hos äldre

Ärendet

Bakgrund

Regionens förtroendevalda revisorer har genomfört en granskning av arbetet med psykisk ohälsa hos äldre.

Enligt en undersökning av Socialstyrelsen, *Psykisk ohälsa hos personer 65 år och äldre, 2018* är psykisk ohälsa vanligare i målgruppen äldre än i den övriga befolkningen. Rapporten visar även att suicid är vanligast i gruppen män 80 år och äldre.

Syfte och revisionsfrågor

Granskningens syfte var att bedöma om regionstyrelsen har säkerställt en ändamålsenlig verksamhet avseende äldre som lider av psykisk ohälsa, samt om den interna kontrollen i sammanhanget är tillräcklig.

Ledning och styrning

1. Har regionstyrelsen säkerställt att det finns mål och planer på området?
2. Är roller och ansvar i region tydliggjorda inom området? Ex.v hur säkerställs att äldre inom den kommunala hälso- och sjukvården får tillgång till de insatser som behövs avseende psykiatrisk vård? Hur hanteras ansvaret för psykologer?
3. Säkerställer regionstyrelsen en systematisk verksamhetsutveckling avseende området?

Samverkan på individnivå

4. Upprättas samordnad individuell plan (SIP) och patientkontrakt i enlighet med lagens krav och lokala riktlinjer?
5. Säkerställs den enskilde äldres tillgång till förebyggande insatser avseende psykisk hälsa?
6. Säkerställs den äldres tillgång till behandlande insatser vid psykisk ohälsa?

Uppföljning, rapportering av åtgärder

7. Följer regionstyrelsen upp arbetet i tillräcklig grad?

8. Säkerställer regionstyrelsen att åtgärder vidtas efter behov?

Samlad bedömning

Utifrån genomförd granskning är revisionens samlade bedömning att:

- Regionstyrelsen inte helt säkerställer en ändamålsenlig verksamhet avseende äldre som lider av psykisk ohälsa, samt att;
- Regionstyrelsens interna kontroll på området inte helt är tillräcklig

Revisorernas rekommendationer

Utifrån genomförd granskning lämnas följande rekommendationer:

1. att regionstyrelsen säkerställer att befintlig styrning på ett tydligt sätt fångar gruppen äldre och deras särskilda behov vad gäller psykisk ohälsa.
2. att regionstyrelsen säkerställer att dokumenterad roll- och ansvarsfördelning vad gäller vård av psykisk ohälsa för vuxna/äldre är förankrad i organisationen och i samverkan med kommunerna.
3. att regionstyrelsen säkerställer systematisk verksamhetsutveckling för området och att ledningssystemets olika delar utvecklas/är uppdaterade samt implementerade i vårdverksamheterna.
4. att regionstyrelsen skapar strukturer som möjliggör uppföljning och analys för att säkerställa att det upprättas samordnad individuell plan för de individer som har ett behov av, och själva godkänner, upprättande av en plan.

Regionens kommentarer

Identifiera målgruppen och dess särskilda behov

Gruppen äldre med psykisk ohälsa beskrivs som en osynlig grupp som inte söker vård för sin psykiska hälsa. Förluster av olika slag är vanligare med stigande ålder och en bidragande orsak till den psykiska ohälsan i målgruppen. Den ökade självmordsrisken vid depression hos äldre män behöver beaktas och tas på allvar.

På nationell nivå konstateras att cirka 20 procent av personer över 65 år lider av psykisk ohälsa. Inom regionen var utfallet vid utgången av 2022 cirka 16 procent varav dubbelt så många kvinnor som män. Det stärker uppfattningen om att äldre personer, i synnerhet män, inte söker vård för sin psykiska ohälsa i den utsträckning de skulle behöva. Att identifiera psykisk ohälsa hos äldre kan vara svårt eftersom symtomen vid depression skiljer sig mellan yngre och äldre personer. Initialt kan det dessutom vara svårt att skilja på demens och depression. Förutom läkarens kliniska bedömning kan självskattningsinstrument användas vid misstänkt demens eller depression. Av samtliga äldre personer i länet som fått diagnosen psykisk ohälsa under 2022

hade 3 procent undersökts med hjälp av självskattningsinstrument för depression. Resultatet vid misstanke om demens var 6,5 procent. Större andel kvinnor än män undersöktes med stöd av självskattningsinstrument.

För äldre personer med depression rekommenderas i de flesta fall psykoterapeutisk behandling i kombination med psykosociala åtgärder och läkemedel. Äldre personer behandlas dessutom ofta med läkemedel för en rad andra hälsoproblem vilket innebär ökad risk för biverkningar. Det finns även en risk att äldre inte får ta del av andra insatser utöver läkemedelsbehandling i den utsträckning som behövs.

Regionen har under 2022 granskat samtliga insatta åtgärder för patienter i målgruppen äldre. Av granskningen framkommer att läkemedelsbehandling var den vanligaste åtgärden (67 procent) följt av åtgärder för ökad fysisk aktivitet (40 procent) och samtalsbehandling (6,5 procent). Hälften av personer i åldern 65-74 år och en femtedel av personer i äldsta gruppen, 85 år och äldre, hade fått frågor om levnadsvanor.

Mot bakgrund av målgruppens särskilda behov avser regionen att i ett första steg systematiskt följa andelen äldre med psykisk ohälsa samt följa upp vilka behandlingsåtgärder som vidtas.

Roll- och ansvarsfördelning vad gäller vård av psykisk ohälsa för vuxna/äldre

Regionen arbetar på olika sätt för att möta den ökande psykiska ohälsan i befolkningen. Primärvården, som utgör navet i den nära vården, behöver därför stärkas. Inom primärvården pågår arbete med att etablera psykosociala team i samtliga länsdelar. Teamen vänder sig till alla vuxna med psykisk ohälsa. Målet med satsningen är att samtliga invånare i Norrbotten ska erbjudas god, jämlik och evidensbaserad vård vid psykisk ohälsa.

Etableringen av psykosociala team i primärvården syftar bland annat till att utjämna olikheter i det vårdutbud som erbjuds vuxna personer med psykisk ohälsa. Satsningen innebär en teambaserad, strukturerad första linjens psykiatri i samarbete mellan primärvård och psykiatri. Roll- och ansvarsfördelning tydliggörs därmed vilket underlättar för alla som deltar i vården av vuxna/äldre med psykisk ohälsa.

Roll- och ansvarsfördelningen mellan primärvården och vuxenpsykiatrin fastställs i handlingsöverenskommelse om psykiatriska sjukdomar hos vuxna. Den kommer successivt att ersättas av nationella kliniska kunskapsstöd för primärvården. Allmänläkarna får regelbundet uppdaterad information om samarbetsfrågor och allmänläkarkonsulterna arrangerar föreläsningar med utrymme för information och dialog kring roll- och ansvarsfördelning.

Arbetet med att ta fram och införa stegvis vård för olika psykiatriska tillstånd pågår också inom regionen. Metoden innebär att vården anpassar behandlingens intensitet efter patientens behov på lägsta effektiva omhändertagandenivå. Om ett behandlingssteg inte ger resultat flyttas patienten till ett annat steg av tillgängliga insatser. Stegvis vård bidrar därmed till att tydliggöra roll- och ansvarsfördelning.

Nationellt system för kunskapsstyrning i hälso- och sjukvård inrymmer vård- och insatsprogram för psykisk ohälsa som fortlöpande utökas till att omfatta fler vårdförlopp. Programmen bidrar till ökad kunskap och likvärdig vård samt klargör roller och ansvar vid olika tillstånd/vårdförlopp.

Förebyggande insatser i samverkan med andra aktörer

För att motverka den ofrivilliga ensamheten som kan följa med åldrandet, behöver flera aktörer hjälpas åt. Detta är helt i linje med länsgemensam strategi ”Tillsammans för Nära vård i Norrbotten” där samverkan och den enskildes delaktighet i planeringen lyfts fram för att skapa hälsa och välbefinnande för norrbottningen. Genom samarbeten mellan region, kommuner, föreningsliv, kyrkan, pensionärsorganisationer och ideella föreningar går det att lösa de hinder som finns för att bryta ensamhet och skapa utrymme för socialt umgänge.

Regionen och länets kommuner i samverkan med studieförbund satsar därför på att öka kunskapen om psykisk ohälsa bland aktörer som möter allmänheten däribland äldre. Utbildningsprogrammet Mental Health First Aid (MHFA) syftar till att deltagarna ska få mer kunskap i mötet med personer som mår dåligt och verktyg för att ge första hjälpen till psykisk hälsa. Under 2022 har medarbetare även erbjudits en föreläsning med temat ”Att möta patienter som inte orkar leva”. Nationella medel för suicidprevention har använts för att möjliggöra satsningarna.

Systematisk verksamhetsutveckling samt ledningssystemets utveckling och implementering

Regionen avser att förstärka ledningssystemet genom att skapa en vårdgivarwebb under 2023/2024. Vårdgivarwebben blir Region Norrbottens tillämpning av det nationella kliniska kunskapsstödet och den gemensamma ingången till ett webbaserat kunskapsstöd. Regionens vårdriktlinjer presenteras på vårdgivarwebben för såväl regionens egen vårdpersonal som för externa vårdgivare. Avsikten är att möjliggöra för patienter att hämta riktad information på webben inför eller efter undersökningar/behandlingar.

Vårdgivarwebben medför att nationella kliniska kunskapsstödet och regionens aktuella, uppdaterade vårdriktlinjer blir lättillgängliga för verksamheterna. Därmed ges stöd för en kvalitetsdriven verksamhetsutveckling och ökade förutsättningar för en evidensbaserad och jämlik vård.

Samordnad individuell plan

För närvarande använder regionen och länets kommuner planeringssystemet Lifecare för upprättande av en samordnad individuell plan (SIP). Systemet medger inte uppföljning av samordnade planer kopplat till diagnos vilket medför att regionen inte kan följa andel patienter i målgruppen som har en SIP. Uppföljning är endast möjlig om vårdpersonal utöver dokumentationen i planeringssystemet gör en manuell tilläggsregistrering i journalsystemet, vilket inte sker rutinmässigt. Konsekvensen blir att uppföljningen av uppräta SIP inte är tillförlitlig.

Någon utveckling av Lifecare eller nuvarande journalsystem, VAS, är inte aktuell i dagsläget då både regionen och länets kommuner påbörjat byte av journalsystem. I dagsläget är det inte beslutat vilket gemensamt planeringssystem som ska användas vid samordnad individuell planering.

Jämställdhetsperspektiv

Det är angeläget att fler patienter oavsett, kön, ålder och geografisk hemvist, i mötet med vården tillfrågas om sitt mående för att rätt bedömningar och vårdinsatser kan sättas in. Mäns ökade risk för självmord behöver särskilt uppmärksammas i det sammanhanget.

Barnrättsperspektiv

Åtgärden/beslutet påverkar inte barn.

Protokollsutdrag skickas till:

Regionens förtroendevalda revisorer

Hälso- och sjukvårdsdirektör

Divisionschef Nära

Divisionschef Psykiatri

Divisionschef Läns 1

Divisionschef Läns 2

§ 66

Revisionsrapport – Granskning av informations- och cybersäkerhet

Dnr 01458-2022

Regionstyrelsens beslut

Regionstyrelsen beslutar att:

1. Ge regiondirektören i uppdrag att säkerställa ett ändamålsenligt arbete kring informations- och cybersäkerhet samt internkontroll enligt de förslag som framkommer i ärendebeskrivningen.
2. Återrapportering med nödvändiga åtgärder sker till styrelsen senast 10 maj 2023.
3. Lägga revisionsrapporten till handlingarna.

Protokollsanteckning

På grund av sekretess behandlas ärendet bakom stängda dörrar.

Yttrande till beslutsförslaget

Regionstyrelsen har tagit del av revisorernas granskning av regionens informations- och cybersäkerhet. Styrelsen delar revisorernas bedömning att mer kan göras för att stärka kritiska informationssäkerhetsprocesser inom regionen.

Sammanfattning

Revisorerna bedömer att Region Norrbotten till viss del säkerställer ett ändamålsenligt arbete kring informations- och cybersäkerhet. Revisorerna presenterar regionens mognadsnivå i de områden som analyserats, samt ger förslag på vilka åtgärder som bör vidtas för att förbättra arbetet.

Beslutsunderlag

Revisionsrapport Region Norrbotten, Granskning av informations- och cybersäkerhet (juni 2022)

Ärendet

Revisorerna (PwC) har genomfört en granskning av regionens informations- och cybersäkerhet. Syftet med granskningen var att bedöma om Region Norrbotten säkerställer ett ändamålsenligt arbete kring informations och cybersäkerhet, samt om detta sker med tillräcklig intern kontroll.

Kontrollmålen är baserade på säkerhetsstandarden NIST Cyber Security Framework (CSF) och formulerade för att bedöma regionens förmåga att:

- identifiera säkerhetsrisker och tillgångar
- skydda tillgångar
- upptäcka och analysera säkerhetshändelser
- hantera och kommunicera kring säkerhetshändelser, samt
- återställa verksamheten och IT-miljön efter säkerhetshändelser och lära av dessa.

Efter genomförd granskning bedömer revisorerna att Region Norrbotten till viss del säkerställer ett ändamålsenligt arbete kring informations- och cybersäkerhet. Revisorerna har noterat ett antal områden där arbetet kan förbättras och presenterar även regionens mognadsnivå i de olika kontrollmålen. Mognadsnivån anges utefter en bedömningsskala från 1-5, där 5 är högst och representerar optimerad nivå.

Resultat

Identifiera

Mognadsnivån (1.8) återspeglar i huvudsak att Region Norrbotten har ett återstående arbete med att intensifiera och slutföra klassificering av samtliga IT-system inom regionen. Regionen har även ett behov av att säkerställa genomförande av riskanalys på systemnivå i samtliga förvaltningar med bäring på IT- och informationssäkerhet. Slutligen behöver regionen öka sin mognadsnivå med hänsyn till hur uppföljning av säkerhetskrav med leverantör ska ske.

Skydda

Mognadsnivån (2.2) återspeglar i huvudsak att Region Norrbotten har en begränsad förmåga att proaktivt monitorera och övervaka samtlig IT-infrastruktur. Vidare bör regionen intensifiera planen med att införa obligatoriska, regelbundna utbildningsmoment för samtliga medarbetare inom regionen med bäring på IT- och informationssäkerhet. Vidare behöver regionen intensifiera arbetet med att genomföra mer heltäckande återläsnings- tester av säkerhetskopior.

Upptäcka

Mognadsnivån (1.9) återspeglar i huvudsak att Region Norrbotten saknar en centraliserad proaktiv säkerhetsövervakning innefattande logginformation från samtliga kritiska verksamhetsspecifika system. Idag sker majoriteten av säkerhetsövervakningen reaktivt och på förekommen anledning. Ytterligare förbättringsområden finns vad gäller systematisk identifiering av sårbarheter. Roller och ansvar med hänsyn till regionens förmåga att upptäcka säkerhets-

incidenter skulle kunna stärkas och förtydligas ytterligare för att maximera nyttan och skapa bättre förutsättningar för proaktiv detektion.

Hantera/respondera

Mognadsnivån (2.3) återspeglar i huvudsak att Region Norrbotten behöver se över sina incidenthanteringsplaner för prioriterade hot. Detta inkluderar att införa en rutin för att regelbundet genomföra incidentövningar för att säkerställa att hanteringsregler och eskaleringsrutiner är aktuella och väl införstådda genomgående i regionen.

Återställa

Mognadsnivån (2.2) återspeglar i huvudsak att regionen saknar heltäckande testade och övade IT-katastrofåterställningsplaner för samtlig IT-infrastruktur. Detsamma gäller även framtagning av kontinuitetsplaner för samtliga verksamhetskritiska system som beskriver vilka alternativa arbetsmetoder som ska aktiveras för att minimera konsekvensen av långvariga IT-avbrott för verksamheten.

Protokollsutdrag skickas till:

Regionens förtroendevalda revisorer

Regiondirektör

IT/MT-direktör

Verksamhetschef IT/MT-stöd